

Vinko Ošlak

ČEMU DALMATINOV NOVI TESTAMENT?

Tako me je ob neki predstavitvi jezikovno prenovljene izdaje *Novega testamenta* po Dalmatinovem prevodu iz leta 1584, ko je izšel celoten Dalmatinov prevod *Biblije* iz izvirnih jezikov, nedolžno vprašal moj stari prijatelj velike veljave med slovenskimi katoličani. Vprašanje me je toliko bolj presenetilo, ker vpraševalec ne sodi med tiste pripadnike rimske cerkve, ki bi imeli do Božje besede zaničljiv ali pa morda zgolj načelno spoštljiv odnos, bolj iz kulturne in narodne kakor iz verske zavesti. Stvar je bila toliko bolj čudna, ko je mojemu sodelavcu mag. Benjaminu Hlastanu ali pa meni kar nekaj ateistov izrazilo navdušenje nad to izdajo. To ne pomeni, da se navdušenje nujno nanaša na jezikovno kvaliteto knjige, ki je prišla v petdeset tisoč slovenskih domov v času nekaj mesecev, bodisi v posameznih rešitvah ali v celoti, vsekakor pa na samo zamisel take izdaje in njen pomen za slovenskega rojaka v času, ko se vsaj evropski del človeštva vse bolj odmika od tega, kar je Bog po svojih pisateljih povedal ljudem o sebi, o svojem Sinu, o svojem kraljestvu in o tem, kako si je mogoče pridobiti njegovo državljanstvo s pravico dedovanja in tako najugodnejše rešiti največje življenjsko vprašanje, s katerim je soočen vsak prebivalec našega planeta. Tako se mi zdi, da bom tudi mnogim drugim, ki bi mogoče enako ali podobno vprašali, najbolje odgovoril, če bom v mislih ohranil kratko srečanje s svojim starim prijateljem, ki me v vseh znanjih in tudi v vseh darovih peresa daleč presega in tako njegovo vprašanje nikakor ne more prihajati iz take ali drugačne pomanjkljivosti v tem, kar je človeku dano vedeti.

Zamisel, da bi se bilo dobro lotiti Dalmatinovega prevoda *Biblije*, se je porodila spontano – gledano od spodaj – med vožnjo z nekega posveta v Ljubljani. Tako, kakor se Nemci vsakih nekaj desetletij lotijo jezikovne posodobitve Luthrovega prevoda, kakor se Angleži vedno znova lotijo jezikovne preнове znamenitega prevoda *King James Version* iz leta 1611, ki jo nekateri bratje, predvsem v Ameriki, imajo kar za edino zanesljivo izdajo *Biblije* v ljudskem jeziku, in kakor so celo katoliški biblicisti prenavljali Hieronimovo *Vulgato*, narejeno po naročilu papeža Damaza I. s konca 4. stoletja. Ta prevod, ki je bil deloma tudi predelava in poprava starejših latinskih prevodov, je bil na tridentinskem koncilu leta 1546 razglašen za »uradno« izdajo Svetega pisma, kar je veljalo vse do II. vatikanskega zbora v letih 1962–65. Po naročilu papeža Klemen VIII. so v letu 1592 pripravili in natisnili popravljeno verzijo *Vulgate*. V Ljubljani smo se namreč pogovarjali o mojem predlogu, da bi v tem smislu jezikovno prenovili še danes rabljen odličen Chraskov prevod *Biblije* v slovenščino iz leta 1914, ki je drugi celoviti prevod *Svetega pisma* iz izvirnih jezikov in izdan v eni knjigi. Ker se glede podrobnosti in poteka tega dela nismo mogli zediniti, sva se pastor mag. Hlastan in moja nepomembnost vračala proti Slovenj Gradcu v nekoliko pobitem občutju, saj imava o tem izjemnem delu češkega misijonarja med Slovenci v času pred prvo svetovno vojno in po njej, Antonína Chráske, oba najvišje mnenje. Slovenščine se je naučil med slovenskimi rudarji v Porurju na Nemškem, ki jih je v njihovi proletarski revii vzljubil in se odločil, da bo njim in njihovim rojakom v deželah habsburške monarhije, kjer so pretežno živeli, prinesel Jezusovo blagovest v neponarejeni obliki in v celoti; da jim bo oznanjal celotnega Kristusa in vso resnico njegovega evangelija. Tako sva v potrnosti obžalovala, da za pobudo jezikovne preнове Chraskove *Biblije* nisva mogla pridobiti dovolj uresničljivega soglasja, ob tem pa že premišljala, kako bi bilo to kvadraturu kroga vendar mogoče izračunati do decimalke praktične uporabnosti.

Tedaj mi je šinila misel, ne duhovno visoka, ampak poslovno pragmatična. Saj vendar imamo na voljo prav tako odličen prevod *Svetega pisma* iz izvirnih jezikov hebrejščine, aramejščine in novozavezne grščine (*koiné*), nad katerim nihče nima kakšne posebne pravice, da bi

si morala pridobiti za tako delo njegov pristanek. To je seveda prvi celoviti prevod *Biblije* v slovenščino, prevod Jurija Dalmatina, Trubarjevega učenca in absolventa znamenite protestantske univerze v Tübingenu, kjer je prav Trubar pri würtemberškem nadvojvodu Krištofu izposloval vsakoletne štipendije za slovenske študente iz dežele Krajnske. Slovenci sicer imamo na voljo faksimilirano izdajo (zadnja iz leta 1998), vendar pa je ta knjiga za večino kupcev zgolj spoštovanja vreden suvenir iz zgodovine slovenskega prevajanja *Svetega pisma*, za redke strokovnjake seveda odličen študijski vir in nadomestilo za še ohranjene izvode izvirne izdaje iz leta 1584 – nikakor pa ni mogoče računati s tem, da bi to lahko bila knjiga za branje veliki večini Slovencev. Zakaj se torej ne bi lotila kar najstarejšega slovenskega prevoda, saj bi tako delo pomenilo tudi novo življenje častitljivo starega, a prav tako častitljivo kvalitetnega Dalmatinovega prevoda? Danes, ko je toliko ur in skoraj deset let dela že za nama, a tudi dela vseh, ki so nama pri tem pomagali, posebno še Matjaža Črničca, tajnika Slovenske svetopisemske družbe, ki je sicer ves čas imel ob tej zamisli svoje pomisleke in rezerve, kljub temu pa nama nikoli ni odtegnil pomoči, lahko vsaj zase rečem, da nisem dovolj dobro vedel, na kako spolzek led stopava in kako velikega zalogaja sva se v morda prehitrem navdušenju lotila. Pri vsem tem se sploh nisva spraševala, kdo bi bil tako delo, če bi ga že uspešno dokončala, pripravljen izdati, od kod bi prišel potreben denar in kako bi bilo mogoče tako knjigo distribuirati. Edini pozitivni postavki sta bili znanje svetopisemskih jezikov, ki si ga je moj sodelavec mag. Hlastan pridobil v času svojega študija v Ameriki, in nekaj izkušenj s slovenščino slovenskih protestantskih piscev 16. stoletja, ki smo si jih pridobili pri jezikovnem posodabljanju Trubarjevega *Katekizma*, prve slovenske knjige (1550) in še dveh drugih Trubarjevih knjig, od katerih je *Cerkovna ordninga* (Cerkveni red) v letu 2014 tudi izšla, medtem ko *Ena dolga predgovor* (Dolgi predgovor) k *Novi zavezi* še čaka izida, čeprav je prevod že nekaj let narejen. Tu nam je pomagala izdatna pomoč dr. Mihaela Glavana in dr. Kozme Ahačiča, pa tudi prvi poskusni prevod Trubarjeve »Pridige o veri« kot samostojnega poglavja iz *Katekizma*, ki sta ga že prej opravila avstralski misijonar David Shead in Nenad Vitorović.

Delo sva si razdelila tako, da sem sam opravil grobi prevod iz Dalmatinove slovenščine v danes razumljivo slovenščino, mag. Hlastan pa je sprti najprej primerjal moj prevod z Dalmatinovim besedilom, obenem pa tudi Dalmatinov prevod z grškim izvirnikom za *Novo* in s hebrejskim oz. aramejskim za *Staro zavezo*. Pri tem sva skušala upoštevati dvoje načel. Prvič, da bi bilo revidirano besedilo kar se da zvesto Dalmatinovim prevajalskim rešitvam. Drugič, da bi bilo kar se da zvesto besedilom v izvirnih jezikih: hebrejščini, aramejščini in novozavezni grščini. Problem je v tem, da si obe zvestobi včasih pride-ta navzkriž. Šele čez čas sva si prišla na jasno, da Dalmatina vendar ne smeva »teološko popravljati«, čeprav bi zvestoba izvirniku to zahtevala – tej zvestobi pa lahko zadostiva z opombami, ki jih sedanja izdaja *Novega testamenta* še ne podaja. Tako sva kritiki nehote ponudila nezavarovan obraz za kakšno zaušnico iz primerjanja med grškim izvirnikom, Dalmatinovim prevodom in najino jezikovno revizijo tega prevoda. Iz tega se je morda tudi porodil očitek, da najino delo tu in tam odstopa od doslednosti. Ko sva to med seboj nekako uglasila, a gotovo še premalo, je tako nastalo besedilo z vidika slovenskega pravopisa in slovenskega oblikoslovja pregledala lektorica Urška Stani, diplomirana slovenistka. Po dogovoru je upoštevala najino formulacijo in kriterij, da prevajava Dalmatina v »danes razumljivo slovenščino« in ne v današnjo knjižno slovenščino. Marsikomu ta razlika ni dovolj razumljiva, kar je najbrž tudi najina krivda, ker sva v spremni besedi to morda premalo prepričljivo utemeljila. V želji, da bi ohranila kar največ Dalmatina, sva se odločila sprejeti nekaj kompromisov na račun knjižne norme, vendar tako, da ne bi trpelo razumevanje. Seveda je z akademske ravni mogoče ugovarjati, da je tudi Dalmatinova slovenščina še vedno »danes razumljiva slovenščina«, vendar pa to velja samo za tiste, ki so slovenščino študirali, ki obvladajo vsaj še kak drug slovanski jezik in so tudi sicer jezikovno izobraženi. Vendar pa se svojega dela nisva lotila za ta zelo ozek krog poznavalcev, pač pa za veliko večino rojakov, ki Dalmatinovega jezika danes vendar ne morejo prebirati tako, da bi besedilo v celoti prav razumeli. Primeri takih kompromisov so recimo sprejetje nekaterih besed, ki jih današnji slovar slovenskega knjižnega

jezika označuje za zastarele, v narečjih pa vendar živijo še naprej in jih Slovenci pretežno razumejo. Tak primer je tudi sprejetje tedanje oblike velelnega naklona s sestavo pomožnega glagola »imeti« in nedoločnika, kakor »imaš narediti« s pomenom ‚moraš narediti‘. Tudi te oblike v narečjih še vedno živijo in jih današnji bralec zlahka razume. Nazadnje pa je širši krog bralk in bralcev besedilo še dvakrat prebiral, popravke pa sva vnašala v program *Paratext*, s pomočjo katerega sva v drugi fazi svojega dela prevajala.

Z ozirom na to, da sem sam ustrezno ravnovesje med rabo starih Dalmatinovih besed in oblik ter med zahtevo danes razumljene slovenščine z napredovanjem dela šele počasi »lovil« in ta postopek tudi še sedaj ni končan, je tudi prevod *Novega testamenta*, kakor sva ga s sodelavci pripravila za izdajo v letu 2016, še vedno nekoliko neizenačen in negotov. Dokončno obliko bi dobil šele ob pregledu in vnašanju popravkov v *Stari testament*, da bi se tako nazadnje oba testamenta ustalila ob najdenem ravnotežju in bi tako delovala bolj poenoteno.

Začetnemu lovljenju ravnotežja med hotenjem, da ohraniva čim več Dalmatina in vendar ne izgubiva razumljivosti, se je pridružila še tehnična težava, kar je seveda izključno krivda mojega zaostajanja za razvojem računalniške obdelave besedil. Vse knjige *Novega testamenta* in več knjig *Starega testamenta* sem namreč prevedel v Wordu, v katerem imava opombe in pojasnila, šele pozneje sva prešla na delo z dobrim ameriškim programom za prevajanje *Biblije*, *Paratextom*, kar je pri prenašanju vneslo kar nekaj zmede in se je v nov način prikradlo tudi marsikaj, kar je bilo v Wordu sicer že popravljeno, a je ob tako nastalih verzijah prihajalo do mešanja in tako do neljubih napak.

Sicer sva ves čas imela v načrtu, da bi po »pilotski« izdaji samo evangelija po Janezu (2011) pred izdajo celotne Dalmatinove *Biblije* pripravila še izdajo samo *Novega testamenta*. Prvi razlog za tak načrt je čisto biološke narave. Ker gre za delo, ki nujno traja več let, kakor sicer traja priprava lastnih ali prevedenih knjig v sodobnem knjižnem jeziku, sva si rekla, da je dobro, če vsaj ena sklenjena samostojna enota, torej *Novi testament*, izide, dokler še lahko zagotavlja polno sodelovanje in prisotnost do izida. Delo na celotnem projektu bi tako ob eventualnih ovi-

rah zaradi zdravstvenih težav, utrujenosti ali česa podobnega lahko nadaljeval tudi kak drug krog sodelavcev, saj bi izdaja *Novega testamta* dovolj močno začrtala pot, ki bi jo bilo še treba prehoditi – obenem pa bi Slovenci vendarle dobili v roke za kristjane najpotrebnejši del celotne *Biblije*, na osnovi katerega je mogoče priti do vere iz evangelija in po taki veri urediti svoje življenje in to je bil vendar prvi smisel in cilj najinega dela.

Ko sva delala na popravkih *Novega testamta*, še nisva imela nobene ideje, kdo in kako naj bi to delo pretil v sprejemljivo v knjigo vezano obliko. Tedaj pa je moj sodelavec mag. Hlastan nepričakovano dobil telefonski klic z Dunaja, iz mednarodne biblijske ustanove *Eastern European Mission*. Pozneje sva se šalila: tudi naši bratje v veri imajo svojo »udbo«, saj s to organizacijo nisva imela nobenih stikov, pa tudi v širšem krogu bratov ne vem, da bi kdo te stike imel. A nekako so izvedeli, kaj pripravljava in so hoteli slišati, ali bi bila zainteresirana za njihovo sodelovanje. Niti v sanjah si nisva predstavljala, da bi se našel kdo, ki bi nama odvzel z ramen vso finančno in logistično skrb, a prav to se je zgodilo. Nakazali so možnost, da bi v okviru svojega programa za izdajanje *Biblije* v raznih jezikih financirali tudi izdajo tistega dela najinega celotnega projekta, ki je bil najbolj pripravljen za tisk, namreč *Novega testamta*, pa tudi poskrbeli za tehnično oblikovanje, tisk, dostavo v Slovenijo in skladiščenje. Midva sva imela v mislih nekaj sto izvodov, morda, v zelo optimistični predstavi, tja do največ tri tisoč izvodov, kar je v Sloveniji že močan *bestseller*. Predstavnik ustanove na Dunaju je omenil, da se bodo pogovarjali o 30.000 izvodih. Le malo pozneje je predstavnik Misije na Dunaju sporočil, da odbor ni odobril financiranja in tiskanja knjige v 30.000 izvodih. Odločili so se namreč, ko so videli podobo in obseg besedila ter koncept knjižne oblike z osnutkom za ovitek, da Dalmatinov *Novi testament* v danes razumljivi slovenščini izdajo v 50.000 izvodih.

Dobra stran take ponudbe je seveda bila, da se je značaj take izdaje močno premaknil v smer evangelizacijske verzije, saj bi morali knjigo po pogojih tega nepričakovanega sodelavca deliti med rojake brezplačno in bi tako Božja beseda prišla do toliko slovenskih družin, kakor še nikoli

prej. Take možnosti seveda nisva mogla zavrnuti. Slaba stran te ponudbe pa je bila v tem, da je kar precej skrčila čas, ki nama je ostal na voljo za dovolj temeljit pregled narejenega, za dovolj natančno vnašanje popravkov in izločitev še zadnjih napak ali manj skladnih rešitev z ozirom na celoto. Ne da bi hotela opravičevati napake in neskladnosti, ki jih je še vedno mogoče najti – odgovornost za vse to nosim sam, ker sem imel v smislu avtorskega pristopa imel pri redakciji zadnjo besedo –, pa vendarle kljub vsem spodrsrljajem še vedno meniva, da pozitivni vidik daleč presega to, kar je v izdaji mogoče najti kot napačno ali vsaj manj skladno rešitev. Tudi Dalmatinova izvirna izdaja ima kljub tedanjemu tako skrbnemu pregledovanju veliko napak in nedoslednosti, pa smo danes vendar še kako hvaležni, da zahteva po popolnosti ni zadušila osnovnega namena, ki ga vsaka zvesta izdaja *Biblije* ima. Tudi sodobne izdaje *Svetega pisma* niso brez napak in pomanjkljivosti. Seveda mi je jasno, da iz tega ne smemo narediti univerzalnega opravičila za površnost ali malomarnost pri pripravi tako pomembnega besedila – kakor iz upravičene zahteve po čim boljše pripravljene izdaji ne smemo narediti absolutiziranega perfekcionizma, ki lahko naredi zadevi še več škode kakor pa človeška zmotljivost. Če nama bo mogoče delo nadaljevati ali pripraviti dotis ali ponatis te izdaje, bova gotovo naredila vse, kar je mogoče, da ob ponovnem pregledu polovimo, kolikor je mogoče, napačnih ali pa ne povsem dobrih mest v besedilu.

Še ko so veliki tovarnjaki že vozili iz Madžarske, kjer so knjigo natisnili, paleta z izvodi Dalmatinovega *Novega testamenta* v slovenščini, ki jo razume današnji bralec brez posebnega slovenističnega znanja, smo se vsi skoraj prestrašeno spraševali, kako bomo knjige vendar spravili med ljudi in kako dolgo bodo morale ležati v skladiščih. Ti strahovi pa so se kmalu razblinili, saj ljudje knjige – kolikor smo mogli sami to spremljati – niso le hvaležno jemali, ampak so želeli dobiti še več primerkov, da jih podarijo svojim družinskim članom, sorodnikom, prijateljem in znancem. Nikjer nismo opazili zaničljivega ravnanja s to knjigo, da bi kdo z njo podlagal omahujočo mizo ali omaro, kar ne izključuje verjetnosti, da je kdo storil tudi kaj takega – a kateri knjigi se to ne more zgoditi? Bili smo presenečeni, s kakšno zavzetostjo so knjigo sprejema-

li ljudje, ki niso skrivali, da je njihova vera ateistična, torej zanikujoča (a tudi to je vera, ne znanost!), po drugi strani pa tudi mnogi katoličani in med njimi tudi nekateri katoliški duhovniki. Samo na Koroškem v Avstriji smo lahko razdelili okoli dva tisoč izvodov. Slovenska prosvetna zveza je ponudbo z obema rokama sprejela in knjigo vključila v »knjižni dar« SPZ za leto 2018, več sto izvodov pa je sprejela knjigarna Haček, ki prav tako pripada SPZ, kjer jo lahko brezplačno vzame vsak kupec, ki tja pride. V tej knjigarni je SPZ pripravila tudi dobro obiskano predstavitev Dalmatinovega *Novega testamenta*. In uredništvo Koledarja SPZ je objavilo dovolj obsežno predstavitev te knjige.

Razumljivo je, da prvemu veselju vedno sledi čas in glas kritike. Prva pripomba kritike je, da izdaja ni dovolj jasno ali ustrezno kategorizirana, namreč, ali je to »strokovni« ali znanstveni znotrajjezikovni prevod ali pa sploh nekaj, kar se izmika kategoriji prevoda oz. bi temu lahko rekli »literarni prevod«. Ob tem je treba povedati, da to predvsem ni in ni hotela biti študijska ali znanstvena izdaja, kakršna bi seveda tudi bila možna in kakršno sva za izdajo celotne *Biblije*, vsaj kot eno od več možnih redakcij, tudi predvidevala. Izdaja, ki je zdaj prišla med ljudi, je znotrajjezikovni prevod z nekaterimi nedoslednimi rešitvami z ozirom na izvirno Dalmatinovo besedilo, v čemer lahko kritiki pritrdim. Do takih nedoslednosti je v glavnem prišlo zaradi ozira na grški izvirnik, saj se je stališče, naj Dalmatina ne »popravljava«, kjer se odmika od izvirnika, ker mogoče preveč sledi Luthru, v najinem delu jasneje izoblikovalo šele proti koncu redakcijskega dela, najina pomanjkljivost pa je v tem, da vsega tega nisva dovolj natančno uredila za nazaj. Še vedno torej meniva, da ne gre za literarni pristop »prosto po Dalmatinu«, ampak da je to v osnovi vendar znotrajjezikovni prevod in v veliki večini primerov zvest Dalmatinovim rešitvam. Sproti sva si seveda delala opombe predvsem tam, kjer se Dalmatin bodisi razlikuje od grškega izvirnika ali pa preveč »prepisuje« od Luthra, a v tej množični, torej ljudski in predvsem evangelizacijski izdaji tega nisva objavila, vsekakor pa bi to izšlo, bodisi v sami knjigi ali pa v dodanem posebnem zvezku bibliacističnih in teoloških pripomb ob izdaji celotne Dalmatinove *Biblije* v danes razumljivem slovenskem jeziku. Tej kritiki, o kateri se je mogoče

pogovarjati, sledi kritika posameznih rešitev, ki se zdijo kritiki vprašljive ali sploh napačne. Ta kritika je dragocena v vseh primerih, tudi tam, kjer se s konkretnimi očitki ali predlogi morda ne moreva takoj strinjati, saj je stvarna, izhaja iz konkretnih primerov in omogoča racionalno obravnavo.

Ob pripombah, ki jih je vsekakor mogoče jemati za kritiko v izvirnem pomenu te besede, se je oglasilo tudi nekaj pripomb, ki jim ni mogoče priznavati resnosti kritike, vendar pa tudi niso spodbujene od načelne sovražnosti do te izdaje. Sem sodi denimo očitek, zakaj v svetopisemskih besedilih nista uporabljena razdelitev in oštevilčenje posameznih vrstic, kakor smo tega vajeni pri večini sodobnih svetopisemskih izdaj. Dalmatin ima označena poglavja, poglavja pa za lažjo orientacijo razdeli s črkami A, B in C. Torej je naša izdaja tudi v tem zvesta Dalmatinu in ji s tega vidika ni mogoče očitati, da ne označuje vrstic. Razdelitev na poglavja je v letu 1205 uvedel Stephen Lengton, canterburijski škof. Pred njim je bila *Biblija* razdeljena le v posamezne knjige, kakor je to bilo od samega začetka. Vrstice je začel označevati šele v letu 1551, torej le tri desetletja pred izidom Dalmatinove slovenske *Biblije*, ženevski tiskar Robert Estienne (lat. Robertus Stephanus). Med sodobnimi oznanjevalci in verskimi učitelji si je še posebej znani, nedavno umrli angleški evangelist David Pawson zelo prizadeval znova uveljaviti tiskanje in branje *Biblije* brez vsake druge razdelitve, kakor po posameznih 66 knjigah, ki jo sestavljajo. Njegovi argumenti za tako redakcijo in tako branje nikakor niso zanemarljivi. Tako oznaka poglavij, posebej pa še večkrat zelo vprašljivi naslovi, ki jih nepoznavalci *Biblije* hitro imajo za del svetopisemskega besedila, pomenijo včasih močno in kdaj tudi napačno sugestijo, ki sokrmili naše branje in ga tako lahko usmeri v napačno smer. Enako velja za razdelitev v vrstice, ki je večkrat brez povezave z resničnim tokom misli. Pawson pravi, da šele branje brez teh človeških redakcijskih in celo le tiskarskih dodatkov, kakor so to vrstice, govori bralcu tako, kakor je bilo *Sveto pismo* res napisano. Bralci Dalmatinovega *Novega testamenta* imajo torej priložnost brati novozavezne knjige tako, kakor so bile napisane, saj tudi razdelitev na poglavja ne vsebuje sugestivnih in večkrat zavajajočih mednaslovov, kakor je

denimo tisti o »izgubljenem sinu«, ki bralcu prikriva, kateri od obeh sinov je – vsaj v Jezusovi priliki – resnično izgubljen.

Naj torej povzamem: očiten Dalmatinov namen, s tem pa tudi namen vseh njegovih sodelavcev, je bil, da pride Božja vesela novica med Slovence v njim razumljivem jeziku, da bi lahko v njej spoznali, kako nujno potrebujejo Jezusa in bi se jih lahko čim več osebno odločilo sprejeti Božji dar milosti, po katerem bi tako postali odrešeni. V tem duhu in s tem, kar sva imela na voljo, sva tudi želela čim zvesteje prenesti prvo slovensko *Biblijo* v jezik, ki še dovolj zaznavno ohranja aromo Dalmatinovega jezika, a je vendar v celoti razumljiv slovenskemu bralcu našega časa.

[https://doi.org/10.26493/2590-9754.14\(27\)111-120](https://doi.org/10.26493/2590-9754.14(27)111-120)